

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeusyksikkö
Lainsäädäntöneuvos Perttu Wasenius

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määrää- kaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (HE 104/2025 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalau-
suntoa otsikkoasiassa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsätalouden määrääkai-
sesta kannustejärjestelmästä annettua lakia (71/2023).

Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat tulospäätösten tukien ja ym-
päristöllisten tarjouskilpailujen kokeilun. Toimenpiteitä, joihin tukea myönnettäisiin, olisivat keskimää-
räistä suuremman lehtipuuosuuden jättäminen taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä, suojavyöhyk-
keen jättäminen, suon ennallistaminen ja lehdon luonnonhoito. Suojavyöhykkeen jättämistä koskeva
tuki olisi alueellinen.

Oikeusministeriö ei ole pystynyt kesälomakauteen ajoittuneen lausuntokierroksen takia lausumaan
asiasta sen valmisteluvaiheessa. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin valiokunnan huomiota eräisiin
lakiehdotukseen sisältyviin säännösehdotuksiin ja lausuu asiasta kunnioittavasti seuraavaa.

Asetuksenantovaltuudet

Lakiehdotuksen 23 b §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat
säännökset vesiensuojelullisesti herkeistä alueista, turvattavista luontoarvoista, suojavyöhykkeen
enimmäis- ja vähimmäisleveydestä sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edel-
lytyksistä (alleviivaus tässä). Oikeusministeriön mielestä alleviivattu kaatoluokanomaisen asetuksen-
antovaltuus ei täytä asetuksenantovaltuuksilta edellytettyä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaati-
musta ja sitä tulisi siksi täsmentää. Hallituksen esityksen liitteenä olevien asetusluonnosten perus-
teella kaatoluokanomaiselle asetuksenantovaltuudelle ei ylipäänsä näytä olevan asiallista tarvetta,
vaan asetuksella tarkemmin säädettävistä asioista on mahdollista säätää tarkkarajaisesti lailla.

Vastaavat säännökset sisältyvät myös lakiehdotuksen 23 c ja 23 d §:ään, joita tulisi oikeusministeriön
käsityksen mukaan samalla tavalla täsmentää.

Hakemusten valintaa koskevat säännökset (25 b ja 25 c §)

Postiosoite**Postadress**

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite**Besöksadress**

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin**Telefon**

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi**Fax**

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet**E-post, internet**

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Lakiehdotuksen 25 b §:ssä säädetään tarjouskilpailumenettelyn valintaperusteista ja 25 c §:ssä puolestaan hakemusten valinnasta tarjouskilpailumenettelyssä. Asiallisesti pykälissä siten säädetään niistä perusteista, joiden nojalla tuensaajat valitaan, eli kyse on olennaisella tavalla yksilön oikeuksia koskevasta sääntelystä.

Ehdotetun 25 b §:n 1–3 momentissa säädettäisiin hanketyypeittäin niistä seikoista, joihin valintaperusteiden tulisi liittyä. Pykälän 4 momentin mukaan 1–3 momentissa säädettyjen valintaperusteiden pisteytyksestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetun 25 c §:n 1 momentin mukaan tarjouskilpailumenettelyssä hyväksyttäisiin pienimmän vertailuluvun saaneet hakemukset. Pykälän 2 momentin mukaan vertailuluvun laskemisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Oikeusministeriö pitää ongelmallisena sitä, että mainitusta laintasoisesta sääntelystä ei käy lainkaan ilmi, mihin seikkoihin tai tietoihin vertailuluvun laskenta perustuu, eli asiallisesti sitä, millä perusteilla tuensaajat valitaan. Lakiehdotuksen 25 c §:n mukaan hakemusten hyväksyminen perustuu vertailuluukuun, mutta pykälä ei sisällä minkäänlaisia säännöksiä siitä, mitä vertailuluvulla siinä tarkoitetaan tai mihin tietoihin vertailuluku perustuu. Myöskään pykälän säännöskohtaisista perusteluista tämä ei käy ilmi. Sääntelykokonaisuudesta on pääteltävissä, että vertailuluvun laskennan on tarkoitus kytkeytyä 25 b §:ssä säädettyihin perusteisiin ja niiden pisteytykseen, mutta varsinaisesti tämä yksilön oikeuksien kannalta keskeinen kytkentä tehtäisiin vasta valtioneuvoston asetuksen tasolla. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen 30 a §:n mukaan vertailuluku saadaan jakamalla tukihakemuksessa ilmoitettu hankkeen toteuttamiseksi tarvittavan tuen määrä valintaperusteiden pisteillä. Oikeusministeriön mielestä asetusluonnoksen 30 a §:ää vastaava säännös on välttämätöntä nostaa lain tasolle.

Julkisuuden rajoitukset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi 25 d §, jonka 2 momentissa todetaan, että asiakirjojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, julkisuuslaki). Momentin mukaan hankehaun hakemusasiakirjat tulevat kuitenkin julkisiksi vasta, kun metsäkeskus on tehnyt päätöksen rahoitettavien hankkeiden valinnasta. Asianosaisella ei ole mainitun lain 11 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen oikeutta saada tietoa liikesalaisuudesta, joka sisältyy toisen hankehakuun osallistuneen hakemusasiakirjoihin.

Esityksen säätämisyjärjestystä koskevissa perusteluissa on tunnistettu, että lakiehdotuksen 25 d §:n 2 momentti liittyy julkisuusperiaatteeseen ja on todettu, että perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Lainsäätäjän toimivaltaan kuuluu pelkästään sellaisten julkisuuden rajoitusten asettaminen, joita voidaan pitää perustuslaissa tarkoitettulla tavalla välttämättöminä (PeVL 43/1998 vp).

Yleiset säännökset viranomaisen tallenteiden julkisuudesta ja salassapidosta on sisällytetty keskiteytsti julkisuuslakiin. Eduskunta on korostanut pidättyvää suhtautumista siihen, että viranomaisten tietojen salassapitoa koskevia säännöksiä sijoitettaisiin erityislainsäädäntöön.

Ehdotetun 2 momentin toinen virke koskee asiakirjojen julkiseksi tulemistä viiveellä. Säätämisyjärjestystä koskevissa perusteluissa viitataan julkisuuslain 6 §:n 1 momentin 3 kohtaan, jonka todetaan olevan vastaavan tyyppinen säännös. Samoin ehdotetun 3 momentin kohdalla todetaan, että kyseessä on vastaavan tyyppinen tietojen saatavuutta koskeva rajoitus kuin julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 6 kohdassa koskien hankintoja. Esityksessä ehdotettujen muutosten on arvioitu olevan vähäisiä. Ehdotetut julkisuuden rajoitukset vaikuttavat perustelujen mukaisesti olevan hyvin rajattuja, mutta perusteluista ei selviä selkeästi, millä perusteella ehdotetut julkisuuden rajoitukset ovat perustuslain tarkoittamalla tavalla välttämättömiä. Oikeusministeriö toteaa, että valiokunnan tulisi varmistua, että

ehdotetut erityislainsäädännön säännökset julkisuuden rajoituksista täyttävät perustuslain edellytykset välttämättömyydestä.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota myös säännöksen sanamuotoon. Ehdotetun 2 momentin kolmannessa virkkeessä viitataan julkisuuslaista poikkeamisen osalta julkisuuslain tiettyyn säännöseen, josta poiketaan (11 § 1 mom.) Ehdotetun 2 momentin toisessa virkkeessä puolestaan ei ole viitattu erikseen julkisuuslain tiettyyn säännökseen, josta poiketaan. Säännös vaikuttaa sinällään täsmälliseltä, mutta sen kirjoitusasussa on epä johdonmukaisuutta edellä mainitusta syystä.